

T.D.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı: 26319
Tarih: 20.03.2023

79759

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzük 'ün 96'ncı ve 99'uncu Maddeleri gereğince yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim.

Kemalbay

Serpil KEMALBAY PEKGÖZEGÜ

İzmir Milletvekili

6 Şubat 2023 tarihinde gerçekleşen depremlerde başta Kahramanmaraş, Malatya, Gaziantep, Diyarbakır, Kilis, Şanlıurfa, Adıyaman, Hatay, Osmaniye ve Adana illerinde, ilçelerinde ve köylerinde olmak üzere deprem bölgesinde alınmayan önlemler, neoliberal politik tercihler nedeniyle ülke tarihinin en büyük yıkımı gerçekleşmiş, bazı illerde 2 gün bazılarında ise 3 gün deprem bölgesine devletin müdahale etmemesi, arama kurtarma faaliyetlerine dair ihmaller silsilesi sonucu resmi açıklamalara göre 50 bine yakın yurttaşımız yaşamını yitirmiş, yüz binin üzerinde insan yaralanmış ve 830 bin 806 binada hasar tespitinin yapıldığı, 105 bininin yıkılmış, yıkılacak veya ağır hasarlı olarak saptandığı bildirilmiştir.

Depremde kamu binalarının, okulların, hastanelerin, temel ulaştırma ve altyapı hizmetlerinin hasar gördüğü, deprem sonrasında en temel kamu hizmetlerine erişimin sistematik bir şekilde aksadığı, deprem yerleri ile iletişimin sağlanamadığı ve devletin depreme hazırlık tedbirleri konusunda yetersiz kaldığı birçok yerde gözlemlenmiştir.

İktidar ise yaşanan depremleri “Asrın Felaketi” olarak kabul ettirme algısına girmiş, yaşananlardan dolayı sorumluluğu üzerinden atmayı ve yaşamını yitiren binlerce insanı kamuoyuna “kader” olarak sunmaya çalışmıştır.

Depremder sonrasında yaşananlar denetimsizliği, sorumsuzluğu, geçmiş hatalardan ders alınmadığını da gün yüzüne çıkarmıştır. İktidarın yarattığı felaket, bu depremin felaketinden daha büyük olmuştur. Depreme karşı önlem alınmaması, kentsel dönüşüm yerine rantın yüksek olduğu alanlara yapılaşmanın tercih edilmesi, imar affı, imar barışı gibi rant ekonomisine ve seçim yatırımlarına prim verilmesi, fay hatlarının üzerlerine yapılaşmalara göz yumulması, idari-kurumsal kapasitenin yetersizliği tahribatın esas nedenini meydan getirmiştir. Afet durumlarında kurumlar arası koordinasyon sağlamak ve arama-kurtarma faaliyetlerini yürütme göreviyle kurulan AFAD ve kamu yararına harekete geçmesi gereken bütün kurumlar depremde yıkılan kentlere hayati zaman dilimi olan ilk 2-3 günde müdahale etmemiş, enkaz altında sağ bekleyen on binlerce yurttaş donarak ya da müdahale geciktiği için açlık, susuzluktan yaşamını yitirmiştir. Öte yandan, yaşanılan afetin hemen sonrasında, elindeki tüm imkanlarla, zaman geçirmeksizin afet bölgesinde yer alması, her türlü imkanını etkilenen vatandaşların hizmetine sunması gereken kamu kurumlarının seferber edilmediği, Kızılay'ın elindeki çadırları, gıda maddelerini depremzedelere dağıtmak yerine 3 gün bekletip Ahbap ve Türk Eczacılar Birliği'ne para ile sattığı, bu satışın da Kızılay Genel Başkanı Kerem Kınık'ın bilgisi ve onayıyla yapıldığı ortaya çıkmıştır.

Öte yandan, 11 ilde ağır yıkıma neden olan depremlerin en fazla etkilediği illerin başında yer alan Hatay'da l muayene işlerine katılan bir kamu görevlisi, "Size gelen cesetlerden bu kişilerin enkaz altından geç kurtarıldığı için öldüğü yönünde bulgu var mı" sorusuna "Yok diyemem" karşılığını vermiş, kendilerine gelen bazı cesetlerde henüz l katılığının oluşmadığını, yeni ölmüş olduğunu gördüklerini, bazı cenazelerde ise hiçbir yara izinin bulunmadığını bu durumun ise kişilerin enkaz altında ya kalp krizinden ya açlık veya susuzluktan öldüğünü düşündürdüğünü açıkça belirtmiştir.

Diğer taraftan; Cumhurbatkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın 8 şubat'ta Hatay ziyareti nedeniyle il yönetiminin "Devlet büyükleri geliyor" diyerek "Enkazı kaldırın" talimatı verildiği, bunun üzerine arama kurtarma çalışmalarına son verilerek enkazın iş makineleriyle kaldırılması işlemine geçildiği basında yer almıştır. Enkaz kaldırma işlemleri hayat kurtarma amaçlı olarak gerekli zen ve sabırla yürütülmemiş, 10.günden itibaren enkaz kaldırılmasına odaklanılmış, öyle ki taşınıp depolama alanına götürülen enkaz içerisinde vücut btnliğ bozulmuş 12 yaşlarında bir çocuğa ait olduğu tahmin edilen cenazenin molozlar arasından çıkartıldığı görüntüler sosyal medyada yer almıştır.

19 .02 2023 tarihinde verilen kararla arama kurtarma çalışmalarının devam edilmesi yerine enkaz kaldırma işlemine başlanması kararı ile olası canlı kurtarma işlemi vaktinden önce sonlandırılmış, bu karara uluslararası arama kurtarma ekiplerinin bazıları "Makinalar insanları

öldürür, Böyle bir şey bir sürü insanın ölmesi demek, biz bunun parçası olmayacağız” şeklinde tepki göstererek arama kurtarma çalışmalarından çekilmişlerdir. Cenaze işlemleri de insani boyutları göz ardı edilerek uygun şekilde yürütülmemiştir, ölüye saygı, inanç ve ritüellerin çiğnenmiştir. Cenazeler toplu halde, battaniye, ceset torbası içinde vb. asgari ölçüde de olsa vecibeler yerine getirilmeden toplu biçimde defnedilmişlerdir. “Bakanlar geliyor” gerekçesiyle, cenazelerin üst üste tırlara konduğu yönünde bilgiler basına yansımıştır. Depremde yaşamını yitiren ve enkaz altından çıkarılan ölümlere, yakınlarına topluma eziyet eden bu yetmezliklerle dolu pratikler ulusal ve uluslararası hukuk normlarına göre suç işlendiğini göstermektedir.

Yine depremlerin ardından afet bölgelerinde büyük bir barınma krizi ortaya çıkmıştır. Üzerinden 1 aydan fazla bir zaman geçmesine rağmen çok sayıda depremzede çadır ya da konteynere ulaşamazken çadıra ulaşabilenler de ısınma sorunuyla karşı karşıya kalmış, depremzedelerin birçoğu kendi imkânlarıyla çadırlarına soba kurarak ısınmaya çalışmışlardır.

Görüldüğü üzere yaşanan depremler gerekli önlemlerin alınmaması, zamanında müdahale edilmemesi, ihmalkarlık ve sorumsuzluklar nedeniyle büyük bir afete dönüşmüştür. Bugüne kadar yaşanan felaketler gerek yerel yönetimlerin gerekse de merkezi yönetimlerin Anayasa’nın kendilerine yüklediği görev ve sorumlulukları yerine getirmediklerini ve /veya eksik ya da kusurlu yerine getirdiklerini açık seçik ortaya koymuştur.

Bu bağlamda;

- 1- Yeterli çadırın dağıtılmadığı Hatay’da tarım amaçlı kurulan seralarda kaç yurttaş barınmaktadır? Soba zehirlenmesi nedeniyle çadır ve seralarda yaşamını yitiren yurttaş sayısı kaçtır?
- 2- Cumhurbaşkanının 8 Şubat tarihinde Hatay’ı ziyareti nedeniyle enkazın kaldırılması talimatı verildiği ve bunun üzerine arama kurtarma çalışmalarına son verilerek enkazın iş makinalarıyla kaldırılması işlemine geçildiği bu nedenle de çok sayıda kişinin beden bütünlüğünün bozulduğu iddialarına ilişkin olarak talimatı verenler hakkında başlatılan herhangi bir idari ve/veya cezai işlem ve soruşturma olmuş mudur? Oldu ise kaç kişi hakkında işlem başlatılmıştır?
- 3- Enkazın naaşlar bulunmadan toplandığı ve enkaz alanlarına atıldığı iddiaları doğru mudur? Doğruysa bu talimat kim tarafından verilmiştir?
- 4- Hatay’da bakan geliyor diyerek arama kurtarmaya ara verildiği, cenazelerin fotoğraflarının çekildiği ve üst üste tırlara yüklendiği iddiaları doğru mudur?

- 5- Enkaz toplama alanına atılan ve bedeninin yarısı olmayan çocuk görüntüleri sosyal medyada yer almıştır. Bu çocuğun kim olduğu belli midir? Enkazlarda kaç cenaze bulunmaktadır?
- 6- Kahramanmaraş merkezli yaşanan ve 11 il, ilçeler ve köyleri etkileyen depremlerde zamanında müdahale edilmemesi nedeniyle şimdiye kadar yaşamını yitiren kişi sayısı kaçtır?
- 7- Kahramanmaraş merkezli yaşanan ve 11 il, ilçeler ve köyleri etkileyen depremlerde zamanında müdahale edilmemesi nedeniyle enkazdan çıkartılmasına karşın hastanede yaşamını yitiren/ yaralanan ve sakat kalan kişi sayısı kaçtır?
- 8- Hükümetinizin yaşanan depremlerde depreme yönelik gerekli önlemlerin alınmaması, geç müdahale edilmesi, koordinasyonsuzluk, sağlık, barınma ve ısınma gibi temel ihtiyaçların karşılanmaması nedeniyle on binlerce kişinin yaşamını yitirmesi ve yüz binlerce kişinin yaralanmasına, sakatlanmasına veya engelli kalmasına ile sonuçlanan trajedi nedeniyle istifa etmeyi düşünüyor musunuz?